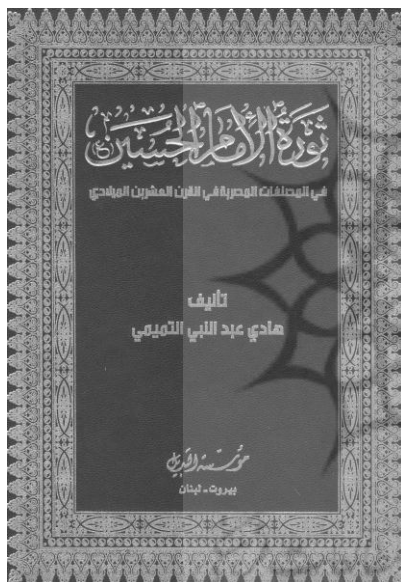

معرفی کتاب

دکتر محمد رضا فخرروحانی

مشخصات

هادی عبدالنبی التمیمی، ثوره الامام
الحسین فی المصنفات المصریه فی القرن
العشرین المیلادی (بیروت: البیدیل، ۱۴۳۱ ق /
۲۰۱۰ م)، ۶۲۲ صص.

مقدمه

کتاب فوق در اصل رساله دکتری مؤلف
محترم در رشته تاریخ اسلام در دانشگاه کوفه
عراق، می باشد که تحت نظر جناب آقای دکتر

سید حسن عیسی الحکیم، رئیس سابق آن دانشگاه، دفاع شد.

مؤلف یکی از خاندان های اصیل نجفی بوده و از سوی والده مکرمه شان که نوه مرحوم
آیت الله العظمی آخوند محمد کاظم خراسانی، صاحب کفایة الاصول، می باشد با
ایرانیان پیوند دارند.

یکی از فرصت های طلایی که پس از سرنگونی رژیم بعثی عراق ایجاد شد
امکان پرداختن به موضوعات تاریخ اسلام و تشیع در قالب رساله های دانشگاهی
می باشد، امری که در زمان بعثی ها و به ویژه در دوره حاکمیت صدام حسین، امری

محال بوده است.

کتاب آقای دکتر هادی التمیمی از چند جهت تلاشی ستودنی و شایسته تقدیر است. نخست این که موضوع اثر به تأثیر حرکت امام حسین علیه السلام در نوشته‌های جراید مصر در قرن بیستم می‌پردازد، که این موضوع امری بدیع می‌باشد. اصولاً دانش ما از تأثیرات عاشورا بیشتر به کشورهای خاورمیانه و به‌ویژه عراق، ایران، و سپس به لبنان، کشورهای حاشیه خلیج فارس و بعد هم تا حدودی افغانستان و پاکستان محدود می‌شود. اما به لحاظ جغرافیایی و فرهنگی، مصر همواره یکی از کانون‌های مهم فکری و به نوعی دروازه ورود اندیشه‌های غربی به جهان عرب و مسلمانان سنی مذهب بوده است. از این نظر، کتاب مورد بحث پنجره‌ای به سوی تأثیرات حرکت امام حسین علیه السلام در مصر بوده، و یکی از خلأهای علمی جدی در این زمینه را پرمی‌کند.

دکتر هادی التمیمی برای تکمیل اثر خویش مسافرت‌های پژوهشی متعددی داشته است. ایشان دو بار به سوریه، سه بار به ایران، و یک بار و البته با دشواری‌های فراوانی به مصر سفر کردند. در سفر به مصر متوجه می‌شوند که آن سامان پراز گوهرهای کشف نشده بوده، تصمیم می‌گیرند که به اغلب کتاب‌فروشی‌های قدیمی، کتابخانه‌های دانشگاهی، و دفاتر و آرشیوهای روزنامه‌ها و مطبوعات در شهرهای قاهره، عین شمس، اسکندریه و المنوفیه مراجعات مکرر داشته و با گروهی از استادان آن جا مصاحبه پژوهشی داشته باشند. باید دانست که وجود مراکزی مانند مسجد رأس الحسین، زینبیه، و نیز قبر یکی از دختران امام حسین علیه السلام در قاهره (صرف نظر از اصالت و وثاقت تاریخی که همواره محل بحث و تردید بوده) پیوسته یکی از عوامل توجه مسلمانان مصری به ماجرای کربلا بوده است.

کتاب فوق الذکر دارای یک مقدمه ۹ صفحه‌ای و یک دیباچه در ۳۳ صفحه می‌باشد. این دیباچه جنبه‌های مهمی از نگاه مصریان به تاریخ‌نگاری را نشان می‌دهد، به ویژه آن که تأثیرات مخرب گرایش به سلفی‌گری و وهابیت در نویسندگان آن دیار را با شواهدی نشان می‌دهد. به عقیده نویسنده، گرایش‌های سلفی با آمدن نویسندگانی هم چون محمد رشید رضا، مؤلف تفسیر المنار، و محب الدین الخطیب و تأسیس مراکز فرهنگی

سلفیان در آن دیار شتاب بیشتری گرفت. این مطالب با ظهور و تحرکات سلفی‌گرایانه اخوان المسلمین و شخص حسن البنا بیشتر شد. باید دانست که اخوان المسلمین برای گسترش تحرکات و اندیشه‌های سلفی‌گرایانه خود موسسات آموزشی متعددی از کودکان تا دبیرستان تاسیس کرده که فهرستی از آنها به همراه نشانی و تعداد دانش‌آموزانشان در این کتاب آمده است.

در همین دیباچه، نویسنده تعدادی از کتاب‌های مهم نویسندگان سنی مذهب مصری در باره امام حسین علیه السلام را برشمرده، و به طور خاص به نمایشنامه شاعرانه ثارالله، تألیف عبد الرحمن الشرقاوی (چاپ شده در سال ۱۳۸۹ ق / ۱۹۶۹ م) می‌پردازد، که بعدها ترجمه انگلیسی آن در شیکاگو آمریکا نیز چاپ و منتشر شد. این نمایشنامه تصویری هنری و دراماتیک از برخی رویدادهای واقعه کربلا ارائه می‌دهد. از آنجا که مکتب تاریخ‌نگاری مصر در دوران جمال عبد الناصر و بخصوص انور سادات به شدت تحت تأثیر سلفیان بوده است، و از سوی دیگر، ظهور انقلاب اسلامی ایران به رهبری امام خمینی علیه السلام و تحمیل جنگ هشت‌ساله توسط قدرت‌های جهانی با ژاندارمی صدام حسین، بلندگوهای تبلیغاتی سلفیان در پی لطمه زدن به چهره شیعه بوده است. در همین رابطه، نویسنده محترم تعدادی از این دست کتاب‌ها را با مشخصاتشان فهرست کرده است. یکی از نقاط مشترک این تحرکات فرهنگی سلفیان، تبرئه کردن جنایتکارانی است که دهشتاک‌ترین و سیاه‌ترین جنایات تاریخ را در سرزمین کربلا در حق آل پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم مرتکب شده‌اند، بلکه همین جنایتکاران تاریخ را مظلوم جلوه داده و در عوض، شیعیان را اقلیتی خون‌ریز، شورشی، بی‌تمدن و آشوب‌گر خوانده‌اند! جالب آن‌که همین وکلای مدافع بنی‌امیه انگشت اتهام خود را به سوی حدود ۷۰۰ نفر شیعه در مصر می‌گیرند. واضح است که اندیشه‌ای که بنی‌امیه را مظلوم جلوه داده و شیعه را آشوب‌گرو خون‌خوار معرفی می‌کند، چه تحلیلی از عاشورا می‌تواند ارائه دهد.

کتاب مورد بررسی دارای چهار فصل اصلی است:

فصل اول به تصویرسازی تولد و زندگانی حضرت امام حسین علیه السلام تا پایان دوره خلفای راشدین (از سال ۴ تا ۴۱ هجری) در تألیفات مصریان می‌پردازد. این فصل به سه بخش

تقسیم شده است: (۱.۱) نام، کنیه، نسب و القاب مبارک آن حضرت (۲.۱) حضرت امام حسین علیه السلام در دوره خلفای راشدین و (۳.۱) حضرت امام حسین علیه السلام در دوران خلافت پدر بزرگوارش حضرت علی علیه السلام و برادر ارجمندش، حضرت امام حسن مجتبی علیه السلام.

فصل دوم کتاب به دلایل و زمینه‌های انقلاب امام حسین علیه السلام در کتاب‌های مصریان می‌پردازد. این فصل دارای سه بخش است: (۱.۲) جلوه‌های تحولات کلی در حکومت اسلامی تا زمان کودتا و روی کار آمدن حکومت بنی‌امیه (۲.۲) اوضاع کلی در جامعه اسلامی در زمان معاویه و موضع‌گیری امام حسین علیه السلام در مقابل آنها و (۳.۲) موضع‌گیری امام حسین علیه السلام در برابر یزید و مسئله بیعت با وی در کتاب‌های مصریان. اهمیت این کتاب دقیقاً در همین بحث نهفته است، زیرا علی‌رغم گزارش‌های مکتوب و موثق معاصرین بنی‌امیه که یزید هیچ اهمیتی برای دین، اخلاق و سلوک فردی و اجتماعی قائل نبود، تعدادی از نویسندگان سلفی مشرب مصر، یزید را مدال افتخار انسانیت و سکه زرین خلافت اسلامی تلقی کرده، او را مؤمن و ملتزم به دین و اخلاق معرفی کرده و به توجیه عملکرد سیاه وی پرداخته‌اند.

فصل سوم کتاب به حرکت حضرت امام حسین علیه السلام در جریان انقلاب و واقعه عاشورا می‌پردازد. در سه بخش این بخش، به ترتیب موضوعات زیر بحث شده‌اند: (۱.۳) حرکت حضرت امام حسین علیه السلام از مدینه به مکه (۲.۳) عوامل خروج حضرت امام حسین علیه السلام از مکه به سوی عراق و مراحل حرکت قافله آن حضرت و (۳.۳) واقعه کربلا و انعکاس آن در مطبوعات مصر. همان‌طور که ذکر آن گذشت، نویسندگان مسلمان مصری به دو دسته تقسیم می‌شوند: آنهایی که حرکت حضرت امام حسین علیه السلام را مهاجرت و جهاد در راه خدا می‌دانند. این دسته از نویسندگان آنهایی هستند که بر اساس منابع اصیل اسلامی (اعم از سنی و شیعه) به فهم درست تاریخی نائل شده‌اند. در مقابل هم گروهی قرار دارند که بر اساس تفکرات سلفی و جانب‌داری سوگیرانه آنها به نفع بنی‌امیه و در جهت مخالفت با گرایش‌های شیعی، حرکت حضرت امام حسین علیه السلام را مخالفت با اولی الامر زمان و خلیفه

وقت، یزید، دانسته و از این رو حرکت حیات بخش حضرت امام حسین علیه السلام را شق عصای مسلمین و امت دانسته و آن را عصیان گری معرفی می‌کنند. از همین موضوع می‌توان دریافت که وهابیان و سلفیان تا چه میزان با جریان فکری اکثریت مسلمانان و اندیشه‌های تعقل‌گرای اسلامی تفاوت دارند. (عملکرد سبعانه گروه‌های سلفی و به ویژه داعش ریشه در حقد و کینه‌های جاهلی، سفیانی و اموی آنان با جریان اسلام اصیل اهل بیته دارد.)

فصل چهارم کتاب به موضع‌گیری مطبوعات مصر و ادبیات آنها درباره حرکت حضرت امام حسین علیه السلام می‌باشد. این فصل به دو بخش تقسیم شده است: (۱.۴) موضع‌گیری مصریان در قبال انقلاب حسینی و مرجعیت دینی حرکت آن حضرت و (۲.۴) ارائه دیدگاهی کلی در موضع‌گیری مشهود مصریان به طور عام. کوتاه سخن این که مسئولیت ارتکاب قتل عام عاشورا جامعه اهل سنت، و در این مورد بخصوص، جامعه مسلمان مصر را بر سر دو راهی قرار داد که یا باید حق را بپذیرند که بنی‌امیه از اساس شایستگی خلافت را نداشته و حضرت امام حسین علیه السلام به عنوان سبط رسول الله به دستور یزید به شهادت رسید و این لکه ننگ هرگز از پرونده سیاه بنی‌امیه پاک شدنی نیست. و یا از سوی دیگر، سلفیان همچنان بر طبل تو خالی خودخواهی‌های جاهلانه خود بکوبند و حضرت امام حسین علیه السلام را شورشی و عصیان‌گر معرفی کرده، همچنان به بنی‌امیه و یزید افتخار کنند.

واقعیت این است که سلفیان که اقلیتی بسیار پرسرو صدا هستند، سعی در مخدوش کردن وجهه اهل بیت علیهم السلام داشته و عملاً به همان راهی می‌روند که بنی‌امیه و بنی‌عباس در تاریخ رفته بودند. همین سلفیان چهره اکثریت سنیان محب اهل بیت علیهم السلام را مخدوش می‌کنند، سنیانی که در ایام مقارن با زادروز حضرت امام حسین علیه السلام در مسجد رأس الحسین قاهره اردت خالصانه خود به خاندان عصمت و طهارت را با خلوص نیت نشان می‌دهند.

در پایان فصل‌های کتاب، در بخش خاتمه، اهم دستاوردهای این اثر در بیست بند جمع‌بندی شده است.

بخش منابع و مأخذ در بردارنده فهرست مفصل و سودمندی از اهم منابعی است که مورد استفاده قرار گرفته است. در این میان، آثاری هم دیده می‌شوند که هنوز مخطوطه باقی مانده‌اند. این فهرست چشم‌انداز روشنگری از دیدگاه‌های مصریان در خصوص واقعه کربلا را ارائه می‌کند.

پایان بخش کتاب، خلاصه‌ای در چهار و نیم صفحه از کلیات کتاب است که به زبان انگلیسی (البته بدون ویرایش و روان‌سازی متن) درج شده است.

فراخوان نگارش مقاله برای فصلنامه آیت بوستان (پژوهش نامه معارف حسینی)

با توجه به اهمیت و تأثیر عاشورا و امام حسین علیه السلام در جوامع بشری به ویژه جامعه امروز اسلام، جمعی از دردمندان صاحب قلم و اندیشمندان که ترکیبی از اساتید حوزه و دانشگاه می باشند، با نیتی الهی و به دور از نگرش های سیاسی و زودگذر، برآن شدند که انتشار فصلنامه آیت بوستان (پژوهش نامه معارف حسینی) را با رویکردی علمی در مرحله اول برای مخاطبان داخل کشور و در گام بعدی برای دنیای اسلام آغاز نمایند. فصلنامه علمی - تخصصی «آیت بوستان» ضمن قدردانی از تلاش های صورت گرفته در تبلیغ و ترویج فرهنگ حسینی، درصدد است در حوزه های ذیل به ترویج و گسترش فرهنگ حسینی بپردازد:

۱. شخصیت و ویژگی های سیدالشهداء علیه السلام به عنوان امام، اسوه و الگو
 ۲. معارف و احادیث گزارش شده از امام حسین علیه السلام یا مرتبط با ایشان
 ۳. تبیین تاریخی و تاریخ تحلیلی نهضت عاشورا و حماسه کربلا
 ۴. سیره و سبک زندگی سیدالشهداء علیه السلام
 ۵. تحلیل عصری و روزآمد از سیره حسینی و نهضت عاشورا
 ۶. معرفی توصیفی، تحلیلی و انتقادی منابع و مصادر مرتبط با امام حسین علیه السلام و نهضت عاشورا
 ۷. ادب و هنر عاشورایی
 ۸. سایر موضوعات مرتبط با معارف حسینی
- از تمامی علاقه مندان و نویسندگان محترم درخواست می شود که مقالات علمی خود را براساس فرمت تعریف شده نشریه، به ایمیل فصلنامه ارسال نمایند.
- ای که از روز ازل ما را جدا کردی حسین یک نگه کردی و ما را مبتلا کردی حسین

پرویشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

از متقاضیان حقیقی و حقوقی دریافت فصلنامه درخواست می شود که فرم مربوط به اشتراک را تکمیل نموده و همراه با اصل فیش بانکی به دفتر فصلنامه آیت بوستان ارسال نمایند.

حق اشتراک سالیانه ۳۰۰۰۰۰ ریال

هزینه اشتراک فصلنامه را به شماره حساب ۵۵۶۰۰۴۱۲۲۰ (و یا شماره کارت ۶۱۰۴۳۳۷۸۶۹۲۷۴۹۷۵) بانک ملت به نام محمد حسین مردانی نوکنده واریز نمایید.
آدرس پستی مجله: گلستان - گرگان - صندوق پستی ۸۵۳-۴۹۱۷۵ فصلنامه آیت بوستان

تلفکس: ۰۲۱-۴۳۸۵۸۳۲۱ همراه: ۰۹۱۱۳۷۰۱۲۳۵

پروژه نگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

فرم اشتراک

فصلنامه علمی - تخصصی آیت بوستان - پژوهش نامه معارف حسینی

مشخصات متقاضی

نام خانوادگی: نام:
جنسیت: زن مرد - میزان تحصیلات: رشته تحصیلی:
شغل: تاریخ و شماره فیش بانکی:
مبلغ واریز شده:
متقاضی اشتراک از شماره: آدرس پستی و کد پستی
صندوق پستی: تلفن:
همراه

امضای متقاضی

مشخصات موسسه متقاضی دریافت فصلنامه

نام موسسه: واحد درخواست کننده:
آدرس پستی:
صندوق پستی: تلفن: همراه:
تاریخ و شماره فیش بانکی:
مبلغ واریز شده:

امضای مسئول و مهر موسسه

Ashura Literature in Persian: Its Development and Perfection

Mahrokh Ahemeh

The great epic of Ashura and the epoch-making movement of Imam al-Husayn has proved so sublime that inspires any truth-seeking person to reflect on it. Though over 1,000 years have passed since its taking place, the profundity of the event of Ashura makes every thoughtful person find something brand new in connection with it. The secret of this permanence and eternity lies in the fact that it has got connection with the purely human instinct and his fundamental beliefs. It has since inspired poets to admire this matchless movement with no expectation to earn any money out of it. In Persian literature, this movement has started from the second half of the fourth/ tenth century in effect of the contributions made by moralist and devout poets. The present paper attempts to trace back the origins of this literary and ritualistic movement.

Keywords: Persian ritualistic literature, poetry, Ashura poetry, Ashura-oriented poetry, development of Persian literature.

Remarks on "May salaam be bestowed upon you, O Aba `Abd Allah"

Dr. Muhammad-Reza Fakhr-Rohani

The Arabic formulaic sentence السلام عليك يا ابا عبدالله "May salaam be bestowed upon you, O Aba `Abd Allah [i.e., Imam al-Husayn]" proves replete with several aspects, hence its multifunctionality in various Shiite discourses, e.g., historical, linguistic, doctrinal, political, and ritual. The article discusses such aspects and demonstrates its capacity for such semantic and ritual load.

Keywords: Imam al-Husayn, Aba `Abd Allah, ziarat-text, Shiite religious politeness, Ashura.

movement. He encountered several Umayyad agents since the Ashura afternoon to his return and settlement back in Medina. Throughout these events, he made use of a special logic and rhetoric to disclose the real face of the Umayyad hegemony.

Keywords: Arguments, Ashura, Imam al-Sajjad.

The Transformation Process of the Event of Ashura to the Ashura School of Thought by Imam al-Husayn

Dr. Mohsen Heydarniya

The tragic event of Karbala/ Ashura has since left its profound impact on the Muslim/ Shiite community. The transformation process that has changed this event into a full-fledged school of thought was not something gradual, rather it was too fast to admit any gradation. This transformation took place on the very day of Ashura, right in the cradle of the same tragic event, all in effect of the personality of Imam al-Husayn, not due to the lectures of Muslim preachers. Hence, analyses done on Ashura cannot be making and introducing a new school of thought, rather all these efforts are just activities to analyse and understand the school in question. This paper proves it based on authoritative sources and a chain of the events that took place.

Keywords: Imam al-Husayn, the event of Karbala, tragedy, school of thought

Ashura Amongst the Indian Husayni Brahmins: An Analytical Survey of its Philosophy

Dr. Farzaneh Azamlotfi

The epic of Ashura has been a perfect model for Muslims throughout history. Soon after the call of Imam al-Husayn for help, history has proved to voice several answers here and there. Despite the Umayyads' futile edict to hold happy ceremonies on Ashura to send its memory into oblivion and make the whole scene blurred, Ashura has since received various proponents. In India, Husayni Brahmins regard the Hindu characters Ka bat and Cha raan as devotees of the Ahl al-Bayt. They believe that Yazid was an evil character; they staunchly believe in Imam al-Husayn. The Indian Husayni Brahmins commemorate the Ashura episode right from the first eve of Muharram and continue it for sixty-eight days, i.e., the eighths of the Arabic month Rabi` al-Awwal. The present paper deals with live memory of Ashura amongst the Hindus and Husayni Brahmins of India.

Keywords: Ashura, Husayni Brahmins, Hindus, Indian Husayni rites.

profoundly leads us to such role models that can function as fine examples for today people. Moreover, knowing them sheds light on certain unclear aspects of the event in question. The companions manifested such characteristics and merits as knowledge, cognizance, insightfulness, high self-esteem, liberal-mindedness, sincerity, valor, religious zeal, forbearance, fraternity, and strict adherence to Imam al-Husayn.

Keywords: Ashura, companions of Imam al-Husayn, characteristics and merits

Muslim b. Aqil as an Instance of Man's Freedom to Decide

Dr. Mostafa Delshad-Tehrani

The events of Karbala and Ashura cannot be limited to a certain era and geographical location; it goes beyond the confines of history and geography. One of outstanding aspects of this event lies in the choices its characters made in critical moments of history. As man is a creature that makes decisions when confronted to several choices, these choices may turn one's destiny. Man's choices come from four elements, i.e., understandings, associations, wishes, and education. One of significant choices in the event of Ashura was the decision made by Muslim b. Aqil at a critical moment when he deliberately refused to assassinate `Ubayd Allah b. Ziyad in the house of Hani b. `Urwah, all due to the stricts prophetic ban for such assassinations. Hence, the course of history took another route. This deliberate choice was based on Muslim b. `Aqil's profound understanding of Islamic teachings, his rightful taking side with the desire to help the right path, and the lessons he took from the teachings of the Prophet Muhammad, Imam `Ali, and Imam al-Husayn. The present paper is a critical-cum-historical reading of the same event.

Keywords: Decision-making, Muslim b. `Aqil, Karbala, Ashura, school of Imam al-Husayn

The Logic of Imam `Ali al-Sajjad's Harangues on the Ashura Movement

Dr. Muhammad Ranjbar-Husayni and Tahereh Attar

Imam `Ali al-Sajjad's harangues and arguments were indeed amongst the factors that eternalized the Ashura movement and the aims of the Husayni

ABSTRACTS

The Ritusls and Aims of the Infallible Imams' Mourning Imam al-Husayn

Dr. Peyman Salehi and Dr. Mahdi Akbarnezhad

The martyrdom of Imam al-Husayn has been the most horrible calamity that befell the Shiite world. The Infallible Imams seized every single opportunity to mourn Imam al-Husayn, in addition to the usual mourning ceremonies they held annually in Muharram. However, the tradition of mourning Imam al-Husayn has practically gone astray to some extent throughout history in effect of which it has caused some people to regard it with some doubt if its course might have led to nowhere, all devoid of any religious reward and merit. The present descriptive-analytical study attempts to portray the practices of the Infallible Imams, all based on authoritative sources. As such, commemoration of Imam al-Husayn's martyrdom has historically received certain rituals, e.g., abstaining from wearing jewels during the grief-stricken days, wearing in black, delivering religious lectures, reciting dirges (nawhas), shedding tears, and expressing condolences. Besides, it included inviting people to compose mournful poems, instructing people to go on pilgrimage to the tomb of Imam al-Husayn, informing people of the aims of Imam al-Husayn's movement, conveying to people the rewards of mourning Imam al-Husayn, and tremendous effects of showing sympathy with Imam al-Husayn, e.g., being resurrected together with Imam al-Husayn, with no sign recorded in the mourner's profile.

Keywords: Imam al-Husayn, the Infallible Imams, Ashura, conduct (sirah), mourning, lamentation.

Abstract

Companions of Imam al-Husayn: Their Characteristics and Merits, Pt. 1

1

Dr. Muhammad-Reza Sangari

It is essential to know Imam al-Husayn's devout companions so as to come up with a sound understanding of the event of Ashura. Knowing them